

Mer om ...

Frånvaro och ledighet

- Vårdnadshavaren ska kontaktas samma dag en elev är frånvarande utan giltigt skäl
- Även elever i frivilliga skolformer som gymnasieskolan ska delta i verksamheten
- Rektor får besluta om ledighet för enskilda angelägenheter

Samma bestämmelser för statliga, kommunala och fristående skolor

En utgångspunkt för 2010 års skollag är att regleringen av all offentligt finansierad verksamhet inom skolväsendet i princip är gemensam, oavsett huvudman. Denna redogörelse om skollagens bestämmelser om frånvaro och ledighet gäller, i enlighet med detta, för både statliga, kommunala och fristående skolor.

Vårdnadshavare ska kontaktas samma dag som en elev är frånvarande

Om en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan utan giltiga skäl uteblir från skolan ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare informeras om frånvaron samma dag. Syftet med denna bestämmelse är enligt förarbetena att minska riskerna för att en elevs frånvaro inte ska fångas upp i ett tidigt skede. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Ett sådant skäl kan (enligt förarbetena) vara att frånvaron avser elevens sista lektion före skoldagens slut.

Giltiga skäl för ledighet är exempelvis sjukdom eller beviljad ledighet. Rektorn får bevilja ledighet för enskilda angelägenheter.

Elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan

Elever i dessa skolformer har skolplikt och ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen om inte eleven har giltiga skäl att utebli. Giltiga skäl för frånvaro är exempelvis sjukdom eller beviljad ledighet. Om en elev på grund av sjukdom eller annan orsak inte kan delta i skolarbetet ska det snarast anmälas till skolan.

Om en elev uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn som framgår ovan se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande.

Vårdnadshavarna har ett tillsynsansvar och en skyldighet att se till att barnet kommer till skolan. När en elev kommit till skolan tar skolan över tillsynsansvaret från vårdnadshavaren. Det innebär att skolan har ett ansvar för att eleven får en trygg skolgång men också för att eleven deltar i de obligatoriska inslagen. Huvudmannen har också en skyldighet att se till att skolplikten fullgörs. Om en elev avviker från skolan under skoltiden och vårdnadshavaren inte anmält att eleven inte kan delta i skolarbetet innebär det en skyldighet för skolan att undersöka varför eleven inte är närvarande i skolan. Utifrån elevens ålder, mognad och övriga omständigheter kan detta innebära att vårdnadshavaren snarast bör kontaktas. Syftet här är i första hand att utifrån sitt tillsynsansvar säkerställa att det inte hänt eleven något snarare än det syfte som angetts ovan för frånvarorapporteringen till vårdnadshavaren mer generellt.

Även om vårdnadshavaren har tillsynsansvaret för barnet fram till dess skoldagen börjar finns det skäl för skolan att utifrån elevens ålder, mognad och omständigheterna i övrigt agera om eleven aldrig dyker upp vid skoldagens början. Eleven har skolplikt och närvaroplikt och skolan har tillsammans med vårdnadshavarna en skyldighet att tillse att skolplikten fullgörs. För att detta system ska fungera krävs att vårdnadshavaren fullgör sin skyldighet att anmäla till skolenheten om eleven på grund av sjukdom eller annan orsak inte kan delta i skolarbetet. Rektorn bör se till att det finns rutiner för hur en sådan anmälan ska ske. Om inte vårdnadshavaren gjort en sådan anmälan och eleven inte heller beviljats ledighet är det viktigt att skolan så snart som möjligt kontaktar vårdnadshavaren om eleven inte kommer till skolan.

Den obligatoriska verksamheten får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar per dag, eller i de lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar.

Elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Även om gymnasieskolan är en frivillig skolform ska elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om inte eleven har giltigt skäl att utebli. Giltiga skäl för frånvaro är exempelvis sjukdom eller beviljad ledighet. Om en elev på grund av sjukdom eller annan orsak inte kan delta i skolarbetet ska det snarast anmälas till skolan.

Om en elev utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Med särskilda skäl avses exempelvis (enligt förarbetena) att frånvaron avser den sista lektionen på eftermiddagen, lektioner som genomförs på annan skola inom det individuella valet eller arbetsplatsförlagd utbildning och skolan inte hinner få uppgift om detta. I dessa fall behöver vårdnadshavarna inte informeras samma dag som frånvaron upptäcks.

Elever anses ha avslutat utbildningen i vissa fall

En elev anses ha avslutat utbildningen om eleven inte kommer till den utbildning eleven har antagits till och inte heller anmäler giltig orsak att utebli inom tre dagar efter det att terminen startat.

Om en elev har påbörjat en utbildning och därefter har uteblivit från den under mer än en månad i följd, utan att detta har berott på sjukdom eller beviljad ledighet, ska eleven anses ha avslutat utbildningen.

Rektor får bevilja ledighet

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan får rektorn bevilja en elev kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas.

Ett beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning av elevens situation. Bland de omständigheter som normalt bör beaktas kan särskilt nämnas frånvarons längd, elevens studiesituation, möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen samt hur angelägen ledigheten är för eleven.

Vad som utgör en enskild angelägenhet anges inte i bestämmelserna. I förarbetena ges som exempel att det skulle kunna vara vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider.

Exemplifieringarna i förarbetena anger ledighet vid enstaka tillfällen, dvs. en ledighet för enskild angelägenhet som avser en kortare eller längre ledighet men som är avgränsad i tid. Där ges ingen antydning om att det skulle kunna handla om en ”systematisk” ledighet som sträcker sig över en hel termin

eller ett helt läsår.

Det finns inget utrymme för att generellt medge att t.ex. kulturskoleaktiviteter eller andra aktiviteter som elever deltar i vid sidan av skolarbetet, som t.ex. olika idrottsaktiviteter, ska utgöra grund för ledighet för enskild angelägenhet. En återkommande ledighet som ligger på samma schemaposition eller som sker på samma ämnes lektioner kan också allvarligt försvåra en elevs möjligheter att nå kunskapskraven för det ämnet.

Det kan dock inte uteslutas att rektorn vid en samlad bedömning av en enskild elevs situation kommer fram till att eleven ska beviljas ledighet. Det är rektorn som ska besluta om ledighet. Rektorn får uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledigheter upp till tio dagar.

Tidigare var det styrelsen för utbildningen som skulle besluta om längre ledigheter men då även beslut om längre ledigheter bör grundas på en samlad bedömning av elevens situation har det bedömts som lämpligare att beslutanderätten ligger hos rektorn som får anses ha bäst kännedom om elevens förhållande i detta avseende.

I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får rektorn bevilja en elev ledighet från skolarbetet för enskilda angelägenheter.

Aktuella bestämmelser och förarbeten

Det här materialet grundar sig på bestämmelserna i skollagen (2010:800) och förarbetena Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop. 2009/2010: 165.

Deltagande i utbildningen: 7 kap. 17 § första stycket, 15 kap 16 § första stycket och 18 kap. 11 § första stycket skollagen

Anmälningsskyldighet vid frånvaro: 4 kap. 8 § skolförordningen (2011:185), 12 kap. 1 § 13 kap. 19 § gymnasieförordningen (2010:2039)

Information till vårdnadshavare samma dag: 7 kap. 17 § andra stycket, 15 kap 16 § andra stycket och 18 kap. 11 § andra stycket skollagen

Ledighet: 7 kap. 18 § skollagen samt 12 kap. 2 § och 13 kap. 20 § gymnasieförordningen

Prop. 2009/10:165 s. 339, 413, 707

Läs mer på www.skolverket.se